

VIESTINTÄVIRASTON ARVIOINTIPERIAATTEET MATKAVIESTINVERKON LASKEVAN LIIKENTEEN HINNOITTELUSTA

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
2. SOVELTAMISALA JA MATKAVIESTINVERKKOON LASKEVAN LIIKENTEEEN HINNOITTELUN YLEISPERIAATTEET	3
3. VIESTINTÄVIRASTON ARVIOINTIMENETELMÄN KUVAUS.....	4
4. MATKAVIESTINVERKON LASKEVAN LIIKENTEEEN HINNAT	5
5. MATKAVIESTINVERKON RAKENNE JA VERKKOPALVELUT	6
6. LASKELMISSA HUOMIOITAVAT KUSTANNUSERÄT	7
6.1 Käyttö- ja yleiskustannukset.....	8
6.2 Matkaviestinverkon jälleenhankintahinta.....	9
6.3 Poistot.....	9
6.4 Tuotto sitoutuneelle pääomalle	9
6.4.1 Sitoutuneen pääoman määrittäminen	9
6.4.2 Kohtuullinen tuotto	10
6.4.2.1 Vieraan pääoman kustannuksen määrittäminen	11
6.4.2.2 Oman pääoman kustannuksen määrittäminen	12
6.4.2.3 Pääoman keskimääräinen kustannus yhteensä.....	13
6.4.2.4 Kohtuullinen pääoman tuotto matkaviestinverkkotoiminnassa.....	13
7. KUSTANNUSTEN KOHDISTAMINEN PALVELUILLE.....	14
8. TEHOKKUUS	14
9. MATKAVIESTINVERKON LASKEVAN LIIKENTEEEN TASAHIINAN ARVIOIMINEN.....	14
10. VIESTINTÄVIRASTON ARVIO KOHTUULLISISTA MATKAVIESTINVERKON LASKEVAN LIIKENTEEEN HINNOISTA.....	15

1. JOHDANTO

Viestintävirasto julkaisi joulukuussa 2006 arviointiperiaatteet matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelusta¹. Julkaistussa muistiossa Viestintävirasto esitti keskeiset periaatteet matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelun arvioinnista. Viestintävirasto on kehittänyt edelleen arviointimenetelmiään ja tässä muistiossa virasto on päivittänyt arviointiperiaatteita, joita virasto soveltaa matkaviestinverkon laskevan liikenteen maksujen kustannussuuntautuneisuuden arvioinnissa.

Viestintävirasto jatkoi vuosien 2007 ja 2008 aikana arviointiperiaatteiden kehittämistä muun muassa ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa. Viestintävirasto teetti vuoden 2007 aikana matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelun arvioinnin kehittämiseksi ja hinnoittelun säännöstenmuutoksen valvonnan tueksi ulkopuolisen asiantuntijaselvityksen matkaviestinverkkojen jälleenhankintahinnoista ja nykykäyttöarvoista. Selvityksen tekemisestä vastasi Deloitte Corporate Finance Oy (Deloitte). Osana tilattua selvitystä Deloitte arvioi myös Viestintäviraston käyttämän FIFAC-mallin soveltuvuutta matkaviestinverkkojen laskevan liikenteen tasahintojen arvioimiseen. Selvityksen julkinen versio on saatavilla Viestintäviraston kotisivuilla osoitteessa: www.ficora.fi

Arviointiperiaatteiden kehittämistyössä on otettu huomioon matkaviestinverkkoyritysten vuosina 2007 ja 2008 kaupallisissa neuvotteluissa saavuttamat yhteisymmärrykset matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen hinnoista vuosien 2007 - 2009 aikana. Kehitystyössä on erityisesti otettu huomioon matkaviestinverkkoyritysten yhteisesti sopima päämäärä tasahintaan siirtymisestä vuoden 2009 joulukuusta lähtien. Lisäksi virasto on tarkastellut uudelleen muutamien yksittäisten arviointiperiaatteiden soveltuvuutta ja täsmentänyt arviointiperiaatteitaan mm. pääomakustannusten käsittelyn osalta.

Lisäksi Viestintävirasto on muistion liitteenä olevassa näkemyksessä esittänyt arvion matkaviestinverkon laskevan liikenteen kohtuullisesta hintatasosta vuosille 2010 ja 2011.

Viestintävirasto teetti keväällä 2009 Deloitte Oy:llä selvityksen tuotto prosenttien määrittämisestä kaikilla H MV-markkinoilla.² Selvityksessä Deloitte antoi suosituksen myös matkaviestinverkon laskevan liikenteen tuotto prosenttien päivittämiseksi. Selvityksen pohjalta Viestintävirasto uudisti kohtuullisen tuoton arvioinnissa käytettävät tuotto prosentit. Kyseiset tuotto prosentit on julkaistu Viestintäviraston muistiossa Tuotto prosenttien uudelleenmäärittely kaikilla H MV-markkinoilla.³ Tämän muistion kappale 6.4.2 on päivitetty em. muistion pohjalta. Muuten nämä arviointiperiaatteet ovat säilyneet sellaisina, kuin ne olivat edellisessä, 3.7.2008 laaditussa versiossa.

Tämä muistio korvaa heinäkuussa 2008 julkaistun Viestintäviraston muistion matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelun arvioinnista.

2. SOVELTAMISALA JA MATKAVIESTINVERKKOON LASKEVAN LIIKENTEEN HINNOITTE- LUN YLEISPERIAATTEET

Suomessa toimiville valtakunnallisille matkaviestinverkkoyrityksille (DNA Finland Oy, Elisa Oyj ja TeliaSonera Finland Oyj) on asetettu markkina-analyysiin perustuvissa yritys kohtaisissa H MV-päätöksissä⁴ yksittäiseen matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen (komission suosituksen markkina nro 7, entisessä suosituksessa markkina nro 16) markkinoilla hinnoittelua koskevia veloitteita (syrjimättömyys ja kustannussuuntautuneisuus). Ensimmäiset uuden viestintämarkkinalain (393/2003) mukaiset Viestintäviraston päätökset annettiin 6.2.2004 ja toiset 22.6.2006.

Näissä arviointiperiaatteissa käsitellään Viestintäviraston yksittäiseen matkaviestinverkkoon laskevan puheliikenteen hinnoittelua koskevia arviointimenetelmiä ja hinnoittelun arvioinnin perustana käytettäviä laskelmia.

¹

http://www.ficora.fi/attachments/suomi_M_Q/5kX40uRT9/Files/CurrentFile/MobiiliterminoinninArviointiperiaatteet07122006.pdf

² Deloitte Corporate Finance Oy: Tuotto prosenttien määrittäminen kaikille H MV-markkinoille, 18.5.2009

<http://www.ficora.fi/index/saadokset/ohjeet/taloudellinenvaivonta.html>.

³ <http://www.ficora.fi/index/saadokset/ohjeet/taloudellinenvaivonta.html>

⁴ <http://www.ficora.fi/index/saadokset/tulkinnat/hmvpaatokset/hmv16.html>

Laskevalla liikenteellä tarkoitetaan viestintämarkkinalain 43.3 §:n mukaan teleyrityksen puhelinverkon käyttöä, kun yhteys muodostetaan toisen teleyrityksen puhelinverkosta teleyrityksen puhelinverkkoon. Laskeva liikenne on liikennettä yhteenliittämispisteestä puhelun vastaanottajalle.

Matkaviestinverkkoon laskevalla liikenteellä tarkoitetaan kaikista muista televerkoista kyseiseen verkkoon tulevaa liikennettä. Yksittäiseen verkkoon voi laskea liikennettä esimerkiksi muista kotimaisista tai ulkomaisista matkaviestinverkoista ja kotimaisista tai ulkomaisista kiinteistä verkoista. Laskevan puheliikenteen palvelussa on kyse homogeenisesta tuotteesta, puheen välittämisestä kohdeverkossa. Matkaviestinverkkoyritykset perivät muilta verkkoyrityksiltä tukkutasolla minuuttiperusteisia korvauksia omaan verkkoonsa laskevasta puheliikenteestä. Taulukossa 1 sivulla 5 on esitetty Suomessa valtakunnallisesti toimivien matkaviestinverkkoyritysten laskevan liikenteen hinnat vuosien 2007 - 2009 aikana.

Matkaviestinverkkoyritysten välinen liikenne on luonteeltaan vastavuoroista, ja laskevan liikenteen maksut kanavoituvat välillisesti matkaviestinverkkojen välisten puhelujen loppuasiakashintoihin. Kiinteiden verkkojen ja matkaviestinverkkojen välinen liikenne ei ole samalla tavoin vastavuoroista. Kiinteiden verkkojen ja matkaviestinverkkojen laskevan liikenteen hinnat eroavat toisistaan merkittävästi. Matkaviestinyrityksen perimä laskevan liikenteen hinta kanavoituu käytännössä suoraan kiinteästä verkosta matkaviestinverkkoon soitetun puhelun loppuasiakashintaan.

Matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen palvelun ostaminen edellyttää viestintäverkon yhteenliittämistä matkaviestinverkkoon. Yhteenliittäminen ja laskevan liikenteen palvelujen ostaminen edellyttää esimerkiksi yhdysjohtoliitännän käyttöönottoa ja ylläpitoa, YKM-liitännän kytkentää, muutosta ja ylläpitoa. Laskevan puheliikenteen toteuttamiseksi välttämättömästä yhteenliittämisestä peritään usein kertaluonteisia yhteenliittämiseen liittyviä korvauksia. Myös näiden säännelyjen tuotteiden hinnoittelussa tulee noudattaa yritykselle asetettuja hinnoitteluvälitteitä.

Viestintämarkkinalain 84 §:n mukaan kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan hintaa, joka on aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus huomioon ottaen kohtuullinen. Huomioon otetaan myös sitoutuneelle pääomalle laskettava kohtuullinen tuotto. Laskevan liikenteen kustannussuuntautuneisuuden tulee toteutua hinnoittelurakenteesta riippumatta. Laskevan liikenteen osalta yhdysliikenteen kustannukset ovat samat riippumatta siitä, mistä liikenne laskeutuu. Yhteenliittämismaksuista ei saa myöntää määrälennuksia, sillä viestintämarkkinalain 44 §:n mukaisesti puhelinverkkojen yhteenliittämisestä perittävä korvaus ei saa riippua välitetyn televiestinnän määrästä.

Teleyrityksellä on Viestintäviraston käsitellessä hinnoittelua koskevaa asiaa velvollisuus viestintämarkkinalain 86 §:n nojalla osoittaa, että sen perimä hinta on kustannussuuntautunut ja syrjimätön. Teleyrityksen tulee pyynnöstä toimittaa virastolle ajantasaiset ja riittävän yksityiskohtaiset hinnoittelulaskelmat, johon yrityksen laskevasta liikenteestä perimät hinnat perustuvat. Viestintävirasto arvioi teleyrityksen hinnoittelun lainmukaisuutta ensisijaisesti näiden laskelmien perusteella, mutta Viestintävirasto ei ole omassa arvioinnissaan sidottu teleyrityksen kustannus- ja hinnoittelulaskennassa käyttämiin periaatteisiin.

Viestintävirasto arvioi laskevan liikenteen hinnoittelun lainmukaisuutta tässä muistiossa mainittujen periaatteiden mukaisesti. Viestintävirasto kuitenkin jatkaa edelleen matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelua koskevien arviointimenetelmien kehittämistyötä yhteistyössä muun muassa matkaviestinverkkoyritysten kanssa. Virasto päivittää muistiossa esitettyjä periaatteita tarvittaessa.

3. VIESTINTÄVIRASTON ARVIOINTIMENETELMÄN KUVAUS

Viestintävirasto käyttää matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelun arvioinnissa FAC-menettelmää (Fully Allocated Costs), jonka lähtökohtana ovat teleyrityksen toteutuneet kustannukset. Näin ollen virasto käyttää arvioinnissaan ns. top down-mallia. Viestintämarkkinalaki edellyttää aiheutuneiden kustannusten huomioimista, minkä vuoksi Suomessa FAC-menettelmän käyttö on perusteltua. FAC-menettelmä on yleisesti sovellettu menetelmä myös muissa EU-maissa, eritoten matkaviestinmarkkinoilla.

Viestintävirasto teetti vuonna 2005 ulkopuolisen asiantuntijaselvityksen matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelusta ja sen arvioinnista. Selvityksen tekemisestä vastasi Frontier Economics Ltd⁵. Selvitys sisälsi ehdotuksia ja suosituksia arviointiperiaatteiden kehittämiseksi. Tutkimukseen sisältyi myös virastolle laadittu työkalu (Excel-malli) kustannusten kohdistamiseksi ja laskevan liikenteen maksujen arvioimiseksi.

Viestintävirasto on laatinut oman version Frontier Economics Ltd:n laatimasta kustannusten kohdentamismallista, FIFAC-mallin (Ficora Fully Allocated Costs), jonka avulla virasto arvioi matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelua. FIFAC-mallin avulla virasto myös kerää vuosittain matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelun arvioimiseksi tarvittavat kustannus- ja volyymitiedot sekä laskelmissa käytettävät kohdentamisavaimet.

FIFAC-mallissa tarkastellaan teleyrityksen toteutuneita käyttö- ja yleiskustannuksia sekä poistoja ja pääoman tuottoa. Malli perustuu käyttö- ja yleiskustannusten osalta historiallisiin kirjanpidon kustannuksiin ja pääomakustannusten osalta nykykustannuksiin (Current Cost Accounting). FIFAC-mallissa matkaviestinverkkoyrityksen kustannukset ensin kohdennetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti matkaviestinverkon osille ja tämän jälkeen kustannukset kohdennetaan verkon käytön ja kuormituksen mukaan matkaviestinverkon palveluille. Mallin lopputuloksena saadaan arvio palveluiden yksikkökustannuksista eli mm. matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen yksikkökustannuksesta. Viestintäviraston FIFAC-malli löytyy pdf-muodossa viraston kotisivuilta osoitteesta: <http://www.ficora.fi/index/saadokset/ohjeet/taloudellinervalvonta.html>

Viestintäviraston suorittamassa matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelun arvioinnissa otetaan huomioon aiheutuneiden kustannusten lisäksi myös matkaviestinmarkkinan omaispiirteitä, kuten laskevan liikenteen vastavuoroinen luonne sekä matkaviestinverkon laskevan liikenteen hintojen yleinen taso Euroopassa.

4. MATKAVIESTINVERKON LASKEVAN LIIKENTEEN HINNAT

Valtakunnallisesti toimivat matkaviestinverkkoyritykset ovat sopineet kaupallisissa neuvotteluissa matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoista vuosille 2007 - 2009. Lisäksi yritykset ovat sopineet keskinäisissä neuvotteluissa, että joulukuusta 2009 lähtien matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelussa sovelletaan tasahintaa. Vuoden 2009 joulukuusta sovellettavan tasahinnan suuruudesta ei ole kuitenkaan vielä sovittu.

Taulukossa 1 on esitetty Suomessa valtakunnallisesti toimivien matkaviestinverkkoyritysten laskevan liikenteen hinnat vuosien 2007 - 2009 aikana matkaviestinverkkoyritysten neuvottelutuloksen mukaisesti.

Matkaviestinverkkoyritys	Matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen hinta (senttiä/ minuutti)		
	2007	2008	1/2009- 11/2009
DNA Finland Oy	8,2	6,0	5,4
Elisa Oyj	7,0	5,1	4,9
TeliaSonera Finland Oyj	6,6	5,1	4,9

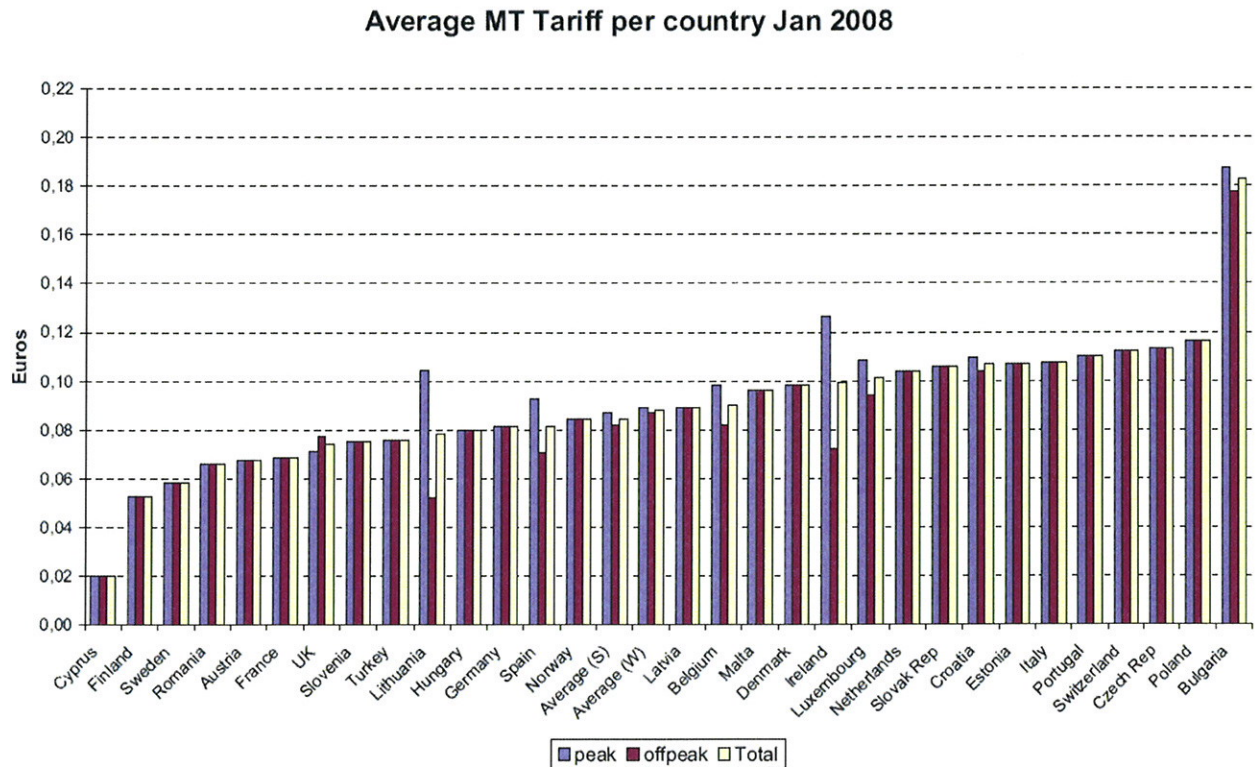
TAULUKKO 1 Matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen hinnat vuosina 2007 - 2009

Suomalaisten matkaviestinverkkoyritysten perimät matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen maksut ovat eurooppalaiseen tasoon nähden varsin alhaiset. European Regulators Group:n (ERG) julkaiseman hintavertailun⁶ mukaan EU:n keskimääräinen matkaviestinverkon laskevan liikenteen välittämisestä perittävä hinta tammikuussa 2008 oli 8,47 senttiä/minuutti. Suomen keskimääräi-

⁵ Frontier Economics Ltd: Developing the evaluation process for determining the cost oriented mobile termination prices in Finland, saatavilla osoitteesta <http://www.ficora.fi/index/saadokset/ohjeet/taloudellinervalvonta/html>

⁶ http://www.erg.eu.int/doc/publications/erg_08_17_mtr_upd_snap_final_080604.pdf

nen hinta oli tuolloin noin 5 senttiä/minuutti. Kuvassa 1 on esitetty matkaviestinverkon laskevan liikenteen maksut EU-maissa tammikuussa 2008.

KUVA 1. Matkaviestinverkon laskevan liikenteen maksut EU:ssa tammikuussa 2008

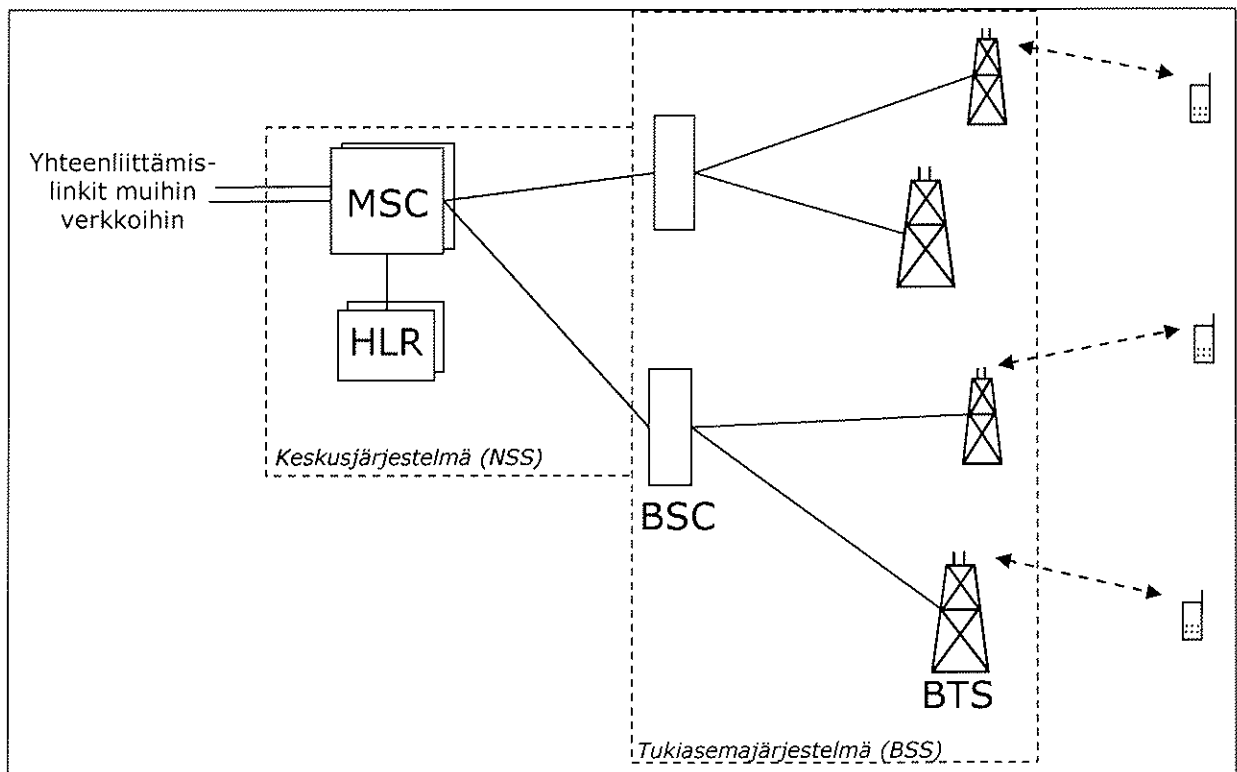
Lähde: ERG

5. MATKAVIESTINVERKON RAKENNE JA VERKKOPALVELUT

Matkaviestinverkko voidaan jakaa keskusjärjestelmään (NSS) ja tukiasemajärjestelmään (BSS), sekä näitä hallitsevaan käytön hallintajärjestelmään (OSS). Keskusjärjestelmä koostuu matkapuhelinkeskuksista (MSC) ja niihin liittyvistä rekistereistä (mm. koti-, vierailija- ja laitetunnusrekistrit). Tukiasemajärjestelmä koostuu muun muassa tukiasemista (BTS) ja tukiasemaohjaimista (BSC). Lisäksi verkkoon kuuluvat verkon eri osien väliset transmissio- eli siirtoyhteydet. Yhteys tilaajan päätelaitteen ja tukiaseman välillä kulkee radiotietä pitkin. Tästä johtuen matkaviestinverkkoyritystoimintaan tarvitaan radiotaajuuksia. Kuvassa 2 on esitetty periaatteellinen rakennekuva matkaviestinverkon komponenteista.

Matkaviestinverkkoa käytetään muun muassa

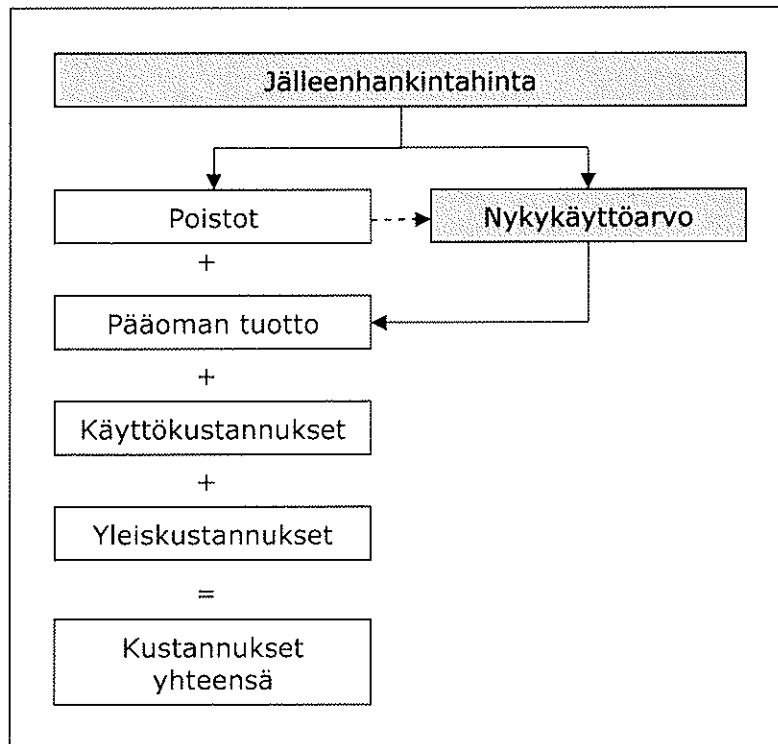
- 1) liikenteeseen muiden televerkkojen ja matkaviestinverkon yhteenliittämispisteestä puhelun vastaanottajalle (laskeva liikenne),
- 2) liikenteeseen matkaviestinverkon tilaajalta matkaviestinverkon ja muiden televerkkojen väliin yhteenliittämispisteeseen (nouseva liikenne),
- 3) liikenteeseen matkaviestinverkon tilaajien välillä (verkon sisäinen liikenne) ja
- 4) muihin palveluihin, kuten tekstiviesti- ja datapalveluihin.

KUVA 2 Matkaviestinverkon rakenne

6. LASKELMISSA HUOMIOITAVAT KUSTANNUSERÄT

Viestintäviraston arvio maksujen kustannussuuntautuneisuudesta perustuu lähtökohtaisesti teleyritysten esittämiin kustannustietoihin sekä volyymitietoihin. Pääsääntöisesti kustannus- ja volyymitietojen tarkasteluajanjaksona käytetään selvityksen tekohetkellä viimeisintä päätyynyttä tilikautta. Merkittävät muutokset esimerkiksi kustannustiedoissa tai liikennemäärissä voidaan ottaa huomioon arviointia tehdessä. Lähtökohtana matkaviestinverkon laskevan liikenteen kustannuslaskelmissa on matkaviestinverkon jälleenhankintahinta, jonka perusteella määritetään poistot. Lisäksi jälleenhankintahinnan perusteella määritetään verkkoon sitoutunut pääoma eli nykykäyttöarvo, jolle lasketaan tuottoa. Pääomakustannusten lisäksi arvioinnissa otetaan huomioon myös verkon operatiiviset kustannukset kuten verkon käyttö- ja yleiskustannukset. Kuva 3 havainnollistaa yhdysliikennetuotteiden kustannusten muodostumista.

KUVA 3 Kustannusten muodostuminen

Viestintäviraston näkemyksen mukaan tässä vaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista erotella toisen ja kolmannen sukupolven verkkojen kustannuksia toisistaan. Viestintävirasto suosittelee, että kolmannen sukupolven kustannukset sisällytetään toisen sukupolven verkon kustannusten tavoin kustannuksiin ja että nämä kustannukset yhteensä kohdennetaan koko liikenteelle saaden lopputulokseksi yhteinen matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinta.

6.1 Käyttö- ja yleiskustannukset

Matkaviestinverkon käyttökustannukset muodostuvat verkon käytöstä ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista. Tällaisia kustannuksia voivat olla esimerkiksi vuosittaiset taajuus- ja lupamaksut, tila- ja mastopaikkavuokrat, vuokratyöt, materiaali-, palkka- ja henkilösivukulut, verkonhallintajärjestelmän käytön ja ylläpidon kustannukset, voimalaitteiden käyttökustannukset, testaus- ja kehitystoiminnan kustannukset sekä muut toimintakustannukset, jotka liittyvät matkaviestinverkon käyttöön ja ylläpitoon. Mikäli teleyritys ei omista omaa verkkoa vaan esimerkiksi vuokraa verkkoa muilta teleyrityksiltä, tästä aiheutuvat kustannukset huomioidaan käyttökustannuksissa. Myös konsernin sisäiset veloitukset verkon käytöstä tulee huomioida toteutuneiden kustannusten mukaisesti (ainoastaan käyttökustannuksissa). Käyttökustannusten tulee perustua teleyrityksen toteutuneisiin kirjanpidon ja kustannuslaskennan tietoihin.

Käyttökustannusten osalta tulee huomioida, ettei käyttökustannuksiin sisälly mm. toisille teleyrityksille maksettavia terminointikorvauksia, roaming-kustannuksia eikä laskutuskorvauksia, jotka kuuluvat matkaviestinverkon palveluoperaattorille. Matkaviestinverkon käyttökustannuksiin sisällytetään ainoastaan matkaviestinverkkotoiminnan (verkko-operaattorin) käyttökustannuksia.

Yhdysliikennetuotteille voidaan kohdistaa myös yhtiötasoisia yleiskustannuksia, jotka kuuluvat matkaviestinverkkotoiminnalle. Yleiskustannukset muodostuvat esimerkiksi teleyrityksen tukitoiminnoista, kuten talous-, henkilöstö-, tieto- ja materiaalihallinnosta, aiheutuvista kustannuksista. Teleyrityksen tulee myös varmistua siitä, että kukin tuotteelle kuuluva kustannuserä kohdennetaan vain kerran, jotta moninkertaisia kohdistuksia ei yritystasolla tarkasteltuna tapahdu. Lisäksi yleiskustannusten kohdentamisessa tulee kiinnittää huomiota yleiskustannusten määrään. Yleiskustannusten osuuden yhdysliikenteen kustannuksista ei tulisi olla merkittävä, vaan valtaosa kustannuksista tulisi olla suoraan kohdistettavia kustannuksia.

6.2 Matkaviestinverkon jälleenhankintahinta

Matkaviestinverkon arvo arvioidaan jälleenhankintahintaisena poistojen ja sitoutuneen pääoman laskemiseksi. Jälleenhankintahinnan tulee muodostua verkon eri omaisuuserien jälleenhankintahintojen summasta. Matkaviestinverkon arvostamisen kannalta merkittäviä verkon omaisuuseriä ovat esimerkiksi tukiasemat, keskuskeskukset, tukiasemien ja keskusten sekä keskusten väliset siirtoyhteydet. Viestintäviraston FIFAC-mallissa verkon käyttöomaisuus arvioidaan jälleenhankintahintaisena seuraaville omaisuuserille:

Omaisuuserä	Kuvaus
Tukiasemajärjestelmä	Tukiasemat ja toistimet; antennijärjestelmät ja RF-laitteet; Tukiasemaohjaimet (BSC ja RNC), ohjaimiin liittyvät ohjelmistot, mittauslaitteet ja muu radioverkko
Tukiasemaohjainten ja keskusten välinen transmissio	Transmissio BSC/RNC:ltä MSC:lle; Transkooderi (TRAU)
Matkapuhelinkeskukset	Matkapuhelinkeskukset (MSC)
Keskustenvälinen transmissio	Keskustenvälinen transmissio
Yhteenliittämislinit	Yhteenliittämislinit muihin verkkoihin
Vastaaajapalvelujärjestelmät	
Datapalvelujärjestelmät	SMSC; MMSC; Pakettidatajärjestelmät (SGSN/GGSN ja siihen liittyvä transmissio)
Muu verkon käyttöomaisuus	AuC; EIR; verkon hallintajärjestelmät; HLR; ajoneuvot; kaikki muu matkaviestinverkon käyttöomaisuus, joita ei voi kohdentaa muille verkon osille
Aineettomat hyödykkeet	

Viestintävirasto suosittelee, että verkon arvostamisessa käytetään ensisijaisesti laitetoimittajien hintoja, joita teleyritys todellisuudessa laitetoimittajalle maksaisi (esimerkiksi voimassa olevat hankintasopimukset, tarjouskyselyt). Näin ollen myös hankinnoista saatavat alennukset tulisi ottaa huomioon verkon uudelleenarvostusta tehtäessä. Lisäksi on huomioitava, että jälleenhankintahintaan ei tule sisällyttää omaisuuseriä, jotka ovat jo kokonaan poistettuja, mutta edelleen käytössä. Omaisuuden jälleenhankintahintaiseksi arvostamisen tulee siis perustua teleyrityksen taseeseen eli taseessa oleva omaisuus arvostetaan jälleenhankintahintaiseksi.

Mikäli teleyritys laatii tilinpäätöksen IFRS-tilinpäätöskäytäntöä noudattaen ja käyttää omaisuuden arvostamisessa käypiä arvoja, yrityksen tulisi esittää, miten ja minkälaisia tilinpäätöksessä käytettyjä omaisuuden arvostamisperiaatteita on hinnoittelulaskelmassa sovellettu. Verkon jälleenhankintahinnan arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös työn osuus, mikäli teleyritys on investoinut yhteydessä aktivoitunut kirjanpidossaan taseeseen myös työn osuuden. Muutoin työn osuus on tullut huomioiduksi laskelmissa käyttökustannuksina.

Teleyrityksen hinnoittelulaskelman tulee sisältää laskelma, miten uudelleenarvostaminen jälleenhankintahintaiseksi on käytännössä tehty sekä jälleenhankintahinnan määrittämiseen käytettyjen omaisuuserien historialliset hankintahinnat, mikäli mahdollista. Toisin sanoen hinnoittelulaskelma tulee selkeästi käydä ilmi, miten jälleenhankintahintoihin on päädytty.

6.3 Poistot

Poistot lasketaan verkon jälleenhankintahintaisen arvon pohjalta käyttäen kirjanpidon suunnitelman mukaisia poistoaikoja ja -menetelmiä. FIFAC-mallissa poistot määritetään edellä kohdassa 6.2 mainituille pääomaerille.

6.4 Tuotto sitoutuneelle pääomalle

6.4.1 Sitoutuneen pääoman määrittäminen

Matkaviestinverkkoon sitoutunut pääoma, jolle tuottoa lasketaan, muodostuu matkaviestinverkon käyttöomaisuudesta ja muista toimintaan liittyvistä varoista ja veloista. Siten sitoutuneeseen pää-

omaan saa sisällyttää ainoastaan matkaviestinverkkoon sitoutuneita omaisuuseriä. Esimerkiksi yhtiön aikaisempien vuosien tappiot tai yhtiön liikearvo eivät ole sellaisia omaisuuseriä, jotka olisivat välttämättömiä laskevan liikenteen tuottamiseksi. Siten niitä ei voida sisällyttää hinnoittelulaskelmien sitoutuneeseen pääomaan.

Viestintävirasto käyttää arvioinnissaan käyttöomaisuuteen sitoutuneena pääomana ensisijaisesti nykykäyttöarvoa. Korkein hallinto-oikeus on vahvistanut arviointimenetelmän lainmukaisuuden.⁷ Perustelluista syistä voidaan tarvittaessa käyttää myös muuta menetelmää käyttöomaisuuteen sitoutuneen pääoman määrittämiseen. Nykykäyttöarvo tulee määrittää vähentäen jälleenhankintahinnasta omaisuuden pitoajan perusteella tehdyt jälleenhankintahintaiset poistot. Pitoaikoina käytetään yrityksen kirjanpidon mukaisia poistoaikoja.

Koko verkon nykykäyttöarvo saadaan verkon osien nykykäyttöarvojen summana. Kohtuullinen arvio verkon nykykäyttöarvosta saadaan useiden teleyritysten käyttämällä kaavalla $NKA = JHH * (n-1)/(2*n)$, missä JHH on jälleenhankintahinta ja n on keskimääräinen pitoaika vuosina.

Verkon nykykäyttöarvo voidaan myös määrittellä tavalla, jossa verkon todellinen ikä huomioidaan nykykäyttöarvon määrittämisen yhteydessä ja arvostaminen tapahtuu komponenttikohteisesti. Nykykäyttöarvo voidaan tällöin esimerkiksi määrittää siten, että komponentin i nykykäyttöarvo ostohetken jälkeisenä vuonna t lasketaan kaavalla $NKA_{it} = JHH_{it} * [1 - (t/T)]$, jossa T on komponentille asetettu poistoaika. Nykykäyttöarvo tulee laskea edellä mainituilla laskentakaavoilla, ellei teleyritys perustellusti osoita muun laskentatavan soveltavan tarkoitukseen tätä menetelmää paremmin.

Matkaviestinverkon sitoutuneena pääomana on mahdollista käyttää perustellusta syystä myös tilinpäätöksen mukaisia tasearvoja jälleenhankintahinnoista johdettujen nykykäyttöarvojen sijaan. Tasearvojen käyttöä voidaan pitää perusteltuna, jos markkinahinnat ovat pysyneet vakaina ja jos tasearvo kuvastaa omaisuuden todellista arvoa, eli kirjanpidossa tehdyt poistot vastaavat omaisuuden todellista arvonalenemista. Viestintävirasto kuitenkin ensisijaisesti suosittelee, että matkaviestinverkon arvo määritettäisiin jälleenhankintahintojen ja nykykäyttöarvojen pohjalta.

Sitoutuneen pääoman määrittämisessä voidaan käyttöomaisuuden lisäksi ottaa huomioon myös lyhytaikaisia varoja ja velkoja, jotka ovat aiheutuneet matkaviestinverkkotoiminnan ja laskevan liikenteen tuottamisesta. Lyhytaikaisten varojen ja velkojen osuus sitoutuneesta pääomasta ei tulisi olla merkittävä ja lyhytaikaisten varojen ja velkojen tulisi käytännössä netottaa toisensa. Matkaviestinverkkoon kuuluvat lyhytaikaiset varat ja velat arvostetaan tasearvoihin.

Lyhytaikaisten varojen ja velkojen kohdentamisessa matkaviestinverkolle ja laskevalle liikenteelle tulee noudattaa aiheuttamisperiaatetta. Näin ollen käytettävän jakoperusteen tulee kuvastaa parhaalla mahdollisella tavalla matkaviestinverkkotoimintaan sitoutuneita lyhytaikaisia varoja ja velkoja. Lisäksi lyhytaikaisten varojen ja velkojen osalta tulee kiinnittää huomiota tarkasteluajankohtaan. Viraston näkemyksen mukaan yhden tietyn ajankohdan esimerkiksi tilikauden viimeisen päivän käyttö ei välttämättä kuvasta oikealla tavalla lyhytaikaisten varojen ja velkojen määrää pidemmän ajanjakson tarkastelussa. Näin ollen lyhytaikaisten varojen ja velkojen tarkastelun ajankohdana tulisi käyttää esimerkiksi tilikauden keskimääräistä arvoa.

6.4.2 Kohtuullinen tuotto

Kohtuullisen tuoton arviointi perustuu Viestintäviraston 25.6.2009 päivättyyn muistioon Tuottoprosentin uudelleenmäärittely kaikille markkinoille.⁸ Kyseisen muistion tausta-aineistona käytettiin Deloitte Oy:n tekemää asiantuntijaselvitystä, jossa määritettiin uudelleen Viestintäviraston käytämät WACC- ja CAP-mallien parametrit.⁹ Tämä kohtuullista tuottoa koskeva kappale 6.4.2 on päivitetty kesäkuussa 2009 em. Viestintäviraston muistion pohjalta.

Viestintävirasto käyttää kohtuullisen tuoton laskemisessa prosenttia, joka on määritetty keskimääräisen pääomakustannuksen avulla eli niin kutsuttua WACC-menetelmää (Weighted Average Cost

⁷ Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 16.9.2004, Dnro 3225/2/02, taltio 2323

⁸ <http://www.ficora.fi/index/saadokset/ohjeet/taoudellinenvalvonta.html>

⁹ Deloitte Corporate Finance Oy: Tuottoprosentin määrittäminen kaikille HMV-markkinoille, 18.5.2009 <http://www.ficora.fi/index/saadokset/ohjeet/taoudellinenvalvonta.html>.

of Capital) käyttäen. Tässä menetelmässä koko pääoman kustannus muodostuu oman ja vieraan pääoman tuottovaatimusten painotetusta keskiarvosta, jossa painokertoimena toimii yrityksen nettovelkaantumisaste eli vieraan pääoman prosentuaalinen osuus koko sijoitetusta pääomasta. Oman pääoman kohtuullista tuottoa arvioidaan CAP-mallin avulla.

Kun WACC:n määrittämisessä huomioidaan maksetut verot, määritetään WACC ennen veroja seuraavasti:

$$WACC_{pre-tax} = D/V \times R_d + E/V \times R_e \times \left(\frac{1}{1-T} \right),$$

missä

- D = vieraan pääoman määrä,
- E = oman pääoman määrä,
- $V = E + D$ eli koko pääoman määrä,
- R_d = vieraan pääoman kustannus,
- R_e = oman pääoman kustannus ja
- T = yhtiöverokanta.

6.4.2.1 Vieraan pääoman kustannuksen määrittäminen

WACC-laskelmassa vieraan pääoman kustannus voidaan käytännössä määrittää kahdella tavalla: suoraan yrityksen olemassa olevien lainojen korkoihin perustuen tai määrittämällä erikseen arvot riskittömälle korolle ja vaaditulle velkapreemiolle. Yleisesti käytetty ja läpinäkyvämpi vaihtoehto on määrittää vieraan pääoman kustannus edellä mainittuihin erillisiin komponentteihin perustuen.

Lisäksi vieraan pääoman kustannus tulee määrittää yhdenmukaisilla periaatteilla muiden WACC-laskelman parametrien kanssa. Koska yrityksen oman pääoman kustannus määräytyy osittain yrityksen velkaantuneisuuden perusteella, vieraan pääoman kustannuksen määrittäminen todellisiin maksettuihin korkoihin perustuen olisi ristiriidassa tavoitteellisen pääomarakenteen käytön kanssa (tästä tarkemmin jäljempänä nettovelkaisuusastetta käsittelevässä kohdassa). Viestintävirasto määrittää vieraan pääoman kustannuksen riskittömän koron ja velkapreemion avulla.

Riskitön korko

Riskitön korko kuvaa hypoteettisen riskittömän sijoituskohteen markkinoilla vallitsevaa tuottoastetta. Viestintävirasto katsoo, että pitkien joukkolainojen (5 tai 10 vuoden maturiteetti) tuoton käyttö riskittömän koron mittarina on perusteltua. Maturiteetin tulisi vastata keskivertosijoittajan osakesijoitukselle asettamaa sijoitushorisonttia ja yleisesti riskittömän koron laskemiseen on käytetty noin 10 vuoden maturiteetin joukkovelkakirjoja.

Viestintävirasto käyttää riskittömänä korkona Suomen valtion 10 vuoden viitelainan korkoa. Noteeraushetkenä Viestintävirasto käyttää edellisen helmikuun keskiarvoa. Tähän käytäntöön ei tule edellä mainitun Deloitte selvityksen perusteella muutosta.

Ennalta määritetty noteerausaika on selkeä ja etukäteen kaikkien osapuolten tiedossa. Riskitön korko pysyy siten samana arviointihetkestä riippumatta. Näin määritetty riskitön korko on myös helposti saatavissa esimerkiksi Suomen Pankin kotisivuilta, osoitteesta www.bof.fi

Suomen 10 vuoden joukkolainojen helmikuun keskimääräinen tuotto vuonna 2009 on 3,93 %. Viestintävirasto käyttää tätä prosenttia arvioinnissaan riskittömänä korkona helmikuun 2010 loppuun asti.

Velkapreemio

Kohtuullinen velkapreemio voidaan määrittää markkinoilla yleisen kaupankäynnin kohteena olevien tietyn luottoluokituksen omaavien yritysten joukkovelkakirjojen markkina-arvoista.

Asiantuntijaselvityksiin perustuen Viestintävirasto käyttää velkapreemiona 2,5-3,5%.

Vieraan pääoman kustannus

Vieraan pääoman kustannus muodostuu riskittömän koron ja velkapreemion summana. Siten edellä esitetyn perusteella Viestintävirasto käyttää vieraan pääoman kustannuksena 6,43-7,43 %.

6.4.2.2 Oman pääoman kustannuksen määrittäminen

WACC-laskelmissa oman pääoman kustannus määritetään riskittömän koron, markkinariskipreemion ja beeta-kertoimen perusteella.

Riskitön korko

Viestintäviraston käyttämä riskitön korko on edellä esitetyn mukaisesti Suomen 10 vuoden joukkolainojen helmikuun keskimääräinen tuotto vuonna 2009 eli 3,93 %.

Markkinariskipreemio

Markkinoiden yleinen riskipreemio kuvaa riskiä sisältävistä sijoituskohteista saatua pitkän tähtäimen keskimääräistä ylituottoa riskittömään sijoituskohteeseen verrattuna. Markkinariskipreemio ei ole toimialariippuvainen vaan kuvaa yleistä markkinoilla vallitsevaa riskin hintaa.

Deloitte selvityksessä esitetyn suosituksen mukaisesti Viestintävirasto käyttää yleisenä markkinariskipreemiona 5,00–5,50 %.

Velaton beeta

Beeta-kerroin kuvaa osakkeeseen vaikuttavaa markkinariskiä. Markkinariski mittaa osakkeen herkkyyttä yleisiin markkinoiden muutoksiin. Beeta kuvaa yrityksen riskisyyttä suhteessa muihin sijoituksiin. Beeta-kertoimen ollessa 1 vastaa osake riskisyydeltään markkinoiden keskimääräistä riskiä. Beeta-kerroin on ainoa sijoituspäätöksen kannalta relevantti riskin mittari. WACC-menetelmää käytettäessä yrityksen riskit tulevat huomioiduksi beeta-kertoimessa.

Deloitte antaman suosituksen mukaisesti Viestintävirasto käyttää velattoman beetan arvona matkaviestinverkkoliiketoiminnassa 1,1–1,3.

Oman pääoman beeta

Viestintävirasto määrittää beetan, jota käytetään oman pääoman kustannuksen laskemiseen, perustuen velattomaan beetaan ja 30 % nettovelkaisuusasteeseen (tästä tarkemmin jäljempänä nettovelkaisuusastetta käsittelevässä kohdassa). Näin oman pääoman beetaksi saadaan matkaviestinverkkoliiketoiminnassa 1,57–1,71.

Oman pääoman kustannus yhteensä

Lisäämällä riskittömään korkoon oman pääoman beetalla kerrottu markkinariskipreemio saadaan laskettua oman pääoman kustannus. Siten edellä esitetyn perusteella Viestintävirasto käyttää oman pääoman kustannuksena matkaviestinverkkoliiketoiminnassa 11,79–13,36 %.

6.4.2.3 Pääoman keskimääräinen kustannus yhteensä

Nettovelkaantumisaste

WACC-menetelmän mukaan yrityksen kokonaispääoman kustannus lasketaan oman ja vieraan pääoman kustannusten painotettuna keskiarvona. Painokertoimena käytetään yhtiön nettovelkaisuusastetta, joka kertoo vieraan pääoman prosentuaalisen osuuden yrityksen koko pääomasta.

Viestintävirasto käyttää kaikkien matkaviestinverkon yritysten säänneltyjen tuotteiden hinnoittelun arvioinnissa samaa tuotto prosenttia tai sen vaihteluväliä. Siten WACC-laskelman nettovelkaisuusasteena tulee käyttää kaikille yrityksille samaa vieraan pääoman ja oman pääoman suhdetta, eikä todellisten pääomarakenteiden käyttö kohtuullista tuottoa määritettäessä ole käytännössä mahdollista.

Deloitte selvitykseen perustuen Viestintävirasto käyttää matkaviestinverkkoliiketoiminnassa nettovelkaisuusasteena 30 %.

Yrityksen maksettaviksi tulevat verot

Viestintävirasto huomioi maksetut verot pääoman kustannuksessa voimassa olevan yritysverokannan mukaisesti (tällä hetkellä 26 %). Toisin sanoen Viestintävirasto käyttää pääomakustannuksen määrittämisessä niin kutsuttua pre-tax WACC:a. Verojen huomioiminen nostaa pääoman kustannusta.

6.4.2.4 Kohtuullinen pääoman tuotto matkaviestinverkkotoiminnassa

Edellä kohdissa 6.4.2.1–6.4.2.3 esitetyn perusteella Viestintävirasto katsoo, että kohtuulliseksi katsottava tuotto matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelussa on **13,1 - 14,9 %**. Muilta osin matkaviestinyritysten tuottovaatimuksia ei ole tällä hetkellä viestintämarkkinalain nojalla mitenkään rajoitettu.

	Alaraja	Yläaraja
Riskitön korko	3,93 %	3,93 %
Velkapreemio	2,50 %	3,50 %
Vieraan pääoman kustannus	6,43 %	7,43 %
Riskitön korko	3,93 %	3,93 %
Markkinariskipreemio	5,00 %	5,50 %
Velaton beta	1,10	1,20
Oman pääoman beta	1,57	1,71
Oman pääoman kustannus	11,79 %	13,36 %
Nettovelkaantumisaste	30 %	30 %
Verot	26 %	26 %
WACC (pre tax)	13,08 %	14,87 %

7. KUSTANNUSTEN KOHDISTAMINEN PALVELUILLE

Viestintävirasto käyttää kustannusten kohdentamisessa FIFAC-mallia, jonka avulla kohdennetaan todelliset verkon kustannukset operaattoreiden tuottamille palveluille. Mallin mukaan operaattoreiden kustannukset kohdennetaan ensin matkaviestinverkon pääelementeille ja sitten verkon elementtien käytön suhteessa kullekin palvelulle. Mallin peruslogiikka vastaa viraston aikaisemmin (yleisemmällä tasolla) käyttämää verkkomallia.

FIFAC-mallissa matkaviestinverkon kustannukset kohdennetaan eri matkaviestinverkon osille kohdentamisavaimien avulla. Mallissa kohdentamisavaimet määritetään kustannuserän luonteen mukaisesti ja kustannukset kohdennetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti verkon eri osille. Kohdentamisavaimina voivat olla esimerkiksi verkon eri osat, henkilöstömäärä, lattiapinta-ala, kulku- neuvot, ohjelmistot ja yhteysvuokrat. Matkaviestinverkon kustannukset kohdennetaan kohdentamisavaimien perusteella verkon eri osille, joita ovat tukiasemajärjestelmät, tukiasemaohjainten ja keskusten välinen transmissio, matkapuhelinkeskukset, yhteenliittämislinit, vastaajapalvelujärjestelmät ja yhteiset matkaviestinverkon kustannukset.

Kustannusten kohdentaminen palveluille tapahtuu palveluiden volyymin sekä käytön ja kuormituksen mukaan. FIFAC-mallissa tarkasteltavia palveluita ovat: nouseva liikenne, laskeva liikenne, verkon sisäinen liikenne, nouseva SMS, laskeva SMS, sisäinen SMS sekä pakettidataliikenne. Palveluiden käyttöä (reititystä) mallissa tarkastellaan painokertoimien avulla, jotka kuvastavat palveluiden keskimääräistä verkon käyttöä. Muunto- ja kuormituskertoimet sen sijaan muuntavat puheen ja datan yhteismitalliseksi yksiköksi ottaen huomioon palveluiden aiheuttaman verkon kuormituksen. Viestintävirasto käyttää kaikille matkaviestinverkkoyrityksille samoja painokertoimia sekä muunto- ja kuormituskertoimia. Mallin lopputuloksena saadaan laskettua palveluiden yksikkökustannukset ja palveluiden kustannukset verkon eri osille.

Viestintäviraston FIFAC-malli löytyy pdf-muodossa viraston kotisivuilta osoitteesta: <http://www.ficora.fi/index/saadokset/ohjeet/taloudellinenvilvonta.html>.

8. TEHOKKUUS

Viestintämarkkinalain 84 §:n mukaan kustannussuuntautunutta hintaa arvioitaessa otetaan aiheutuneiden kustannusten ja kohtuullisen pääomalle laskettavan tuoton lisäksi huomioon myös toiminnan tehokkuus. Lain esitöiden mukaisesti tehokkuutta arvioidaan vertaamalla suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia samanlaisen suoritteen tuottamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin muissa vastaavissa olosuhteissa toimivissa teleyrityksissä.

Tehokkuusarviointi suoritetaan, jos teleyrityksen toiminnan tehokkuutta on syytä epäillä. Epäily toiminnan tehokkuudesta voi herätä esimerkiksi silloin, kun teleyrityksen perimät hinnat merkittävästi ylittävät yleisen hintatason tai jos hinnoittelulaskelmassa esitetyt kustannuserät huomattavasti ylittävät muiden vastaavissa olosuhteissa toimivien teleyritysten ilmoittamat kustannukset. Tehokkuusarviointi on tapauskohtaista. Tehokkuutta arvioidessaan Viestintävirasto ei hyväksy säänneltyjen tuotteiden hinnoittelun perusteeksi kustannuksia, jotka oleellisesti ylittävät vertailutietojen perusteella määriteltävän tehokkaan toiminnan kustannukset. Mikäli tehokkuusvertailu suoritetaan, Viestintävirasto laatii säänneltylle tukutuotteelle vertailulaskelman hyväksymillään kustannuksilla.

9. MATKAVIESTINVERKON LASKEVAN LIIKENTEEN TASAHINNAN ARVIOIMINEN

Suomessa valtakunnallisesti toimivat matkaviestinverkkoyritykset ovat edellä esitetyn mukaisesti sopineet, että vuoden 2009 joulukuusta lähtien matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelussa sovelletaan tasahintaa. Tasahinnalla (symmetrisyydellä) tarkoitetaan käytännössä sitä, että yritykset veloittavat toisiltaan samansuuruisen maksun laskevan liikenteen välittämistä verkoonsa.

Euroopan komissio on antamissaan lausunnoissa ja näkemyksissä myös katsonut, että laskevan liikenteen maksujen tulisi olla symmetriset ja ainoastaan perustelluista syistä maksut voivat olla epäsymmetriset. Myös European Regulators Group on maaliskuussa 2008 julkaissut ERG:n yhtei-

sen näkemyksen kiinteän ja matkaviestinverkon laskevan liikenteen maksujen symmetrisyydestä¹⁰. ERG:n näkemyksen mukaan matkaviestinverkon laskevan liikenteen maksujen tulisi normaalisti olla symmetrisiä. ERG:n mukaan mahdolliset epäsymmetriset maksut, jotka ovat objektiivisesti perusteltuja, voidaan hyväksyä vain hetkellisesti. Maksujen tulisi kuitenkin siirtymäajan jälkeen olla symmetriset.

Viestintäviraston näkemyksen mukaan tasahinnan soveltaminen matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelussa on perustelua muun muassa laskevan liikenteen vastavuoroisen luonteen vuoksi ja tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistamiseksi. Viraston näkemyksen mukaan epäsymmetriset maksut voidaan hyväksyä kohtuullisen ajan esimerkiksi myöhäisen markkinoille tulon vuoksi. Viraston näkemyksen mukaan uuden toimijan yksikkökustannukset saattavat olla toiminnan aloitusvaiheessa korkeammat kuin markkinoilla jo pidempään toimineiden yritysten, joten epäsymmetriset maksut voidaan sallia toiminnan alkuvaiheessa. Näin voidaan huomioida myös tarve turvata kilpailua pitkällä aikavälillä. Viraston näkemyksen mukaan kaikkien matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen palvelua tarjoavien yritysten (ml. MVNO-yritysten) laskevan liikenteen maksujen tulisi kuitenkin kohtuullisen siirtymäajan jälkeen olla symmetriset.

Viraston näkemys tasahinnan arvioinnista

Viestintäviraston antamien HMV-päätösten mukaan Suomessa valtakunnallisesti toimivien matkaviestinverkkoyritysten perimien matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen maksujen tulee olla kustannussuuntautuneita. Viestintämarkkinalain mukaan kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan hintaa, joka on aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus huomioon ottaen kohtuullinen. Huomioon otetaan myös sitoutuneelle pääomalle laskettava kohtuullinen tuotto. Kustannussuuntautuneisuuden tulee toteutua myös tasahinnan käyttämisen yhteydessä.

Viestintävirasto on 6.6.2008 päivätyssä muistiolounnoksessa¹¹ tarkastellut erilaisia vaihtoehtoja ja periaatteita, joilla matkaviestinverkon laskevan liikenteen tasahintaa voidaan arvioida. Muistiolounnoksessa virasto tarkasteli erilaisten vaihtoehtojen hyviä puolia sekä mahdollisia ongelma-kohtia mm. kohtuullisen tuoton, toiminnan tehokkuuden ja investointikannusteiden kautta. Vaihtoehtojen arvioinnissa virasto hyödynsi mm. Deloitte esittämiä arvioita viraston arviointimallin soveltuvuudesta tasahinnan arvioimiseen sekä muiden EU-maiden kansallisten viestintäviranomaisien käyttämiä menetelmiä ja Euroopan komission näkemyksiä laskevan liikenteen arvioimisesta.

Viestintäviraston näkemyksen mukaan matkaviestiverkon laskevan liikenteen tasahintaa tulee arvioida ensisijaisesti FIFAC-mallin kustannustietojen pohjalta. Viestintäviraston näkemyksen mukaan FIFAC-mallia hyödyntämällä voidaan arvioida matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelua viestintämarkkinalain mukaisesti.

Viestintävirasto käyttää FIFAC-mallin avulla laskettavan tasahinnan arvioinnissa matkaviestinverkkoyritysten keskikustannusta. Virasto arvioi matkaviestinverkon laskevan liikenteen tasahintaa FIFAC-mallin mukaisten yksikkökustannusten liikennemäärillä painotetun keskiarvon perusteella. Virasto katsoo, että liikennemäärillä painotettu keskiarvo kuvastaa parhaiten matkaviestinverkon laskevan liikenteen keskimääräistä yksikkökustannusta.

Matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelun arvioinnissa otetaan aiheutuneiden kustannusten lisäksi huomioon myös muun muassa matkaviestinmarkkinan ominaispiirteitä kuten laskevan liikenteen vastavuoroinen luonne sekä matkaviestinverkon laskevan liikenteen hintojen yleinen taso Euroopassa.

10. VIESTINTÄVIRASTON ARVIO KOHTUULLISISTA MATKAVIESTINVERKON LASKEVAN LIIKENTEEN HINNOISTA

Viestintävirasto on arvioinut valtakunnallisesti toimivien matkaviestinverkkoyritysten (DNA Finland Oy, Elisa Oyj ja TeliaSonera Finland Oyj) matkaviestinverkon laskevan liikenteen kustannuksia yhtiöiden esittämien tietojen pohjalta. Viestintävirasto on arvioinut hintojen kustannussuuntautuneisuutta edellä esitettyjen arviointiperiaatteiden mukaan ja arvioinnissa on hyödynnetty FIFAC-mallia.

¹⁰ http://www.erg.eu.int/doc/publications/erg_07_83_mtr_ftr_cp_12_03_08.pdf

¹¹ http://www.ficora.fi/index/saadokset/lausuntopyynnot/taloudellinenvaivonta/P_21.html

Viestintävirasto on tehtyjen arvioiden perusteella muodostanut näkemyksen matkaviestinverkon laskevan liikenteen hintojen toivottavasta kehityksestä vuosien 2010 ja 2011 aikana. Viraston näkemys perustuu viraston matkaviestinverkkoyrityksiltä keräämiin kustannus- ja volyymitietoihin vuodelta 2007. Viraston arviossa on otettu huomioon myös matkaviestinverkon markkinan ominaispiirteitä, kuten laskevan liikenteen vastavuoroinen luonne sekä matkaviestinverkon laskevan liikenteen yleinen hintataso Euroopassa. Viestintäviraston näkemys matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen kehityksestä on esitetty liitteessä 1.

Viestintämarkkinalaki rajaa myös muiden teleyritysten mahdollisuutta hinnoitella laskeva liikenteen palvelujaan. Viestintämarkkinalain 40 §:n 3 momentin mukaan yhteenliittämisvelvolliselta teleyritykseltä perittävä korvaus yhteenliittämistä pyytävän teleyrityksen puhelinverkon käytöstä ei saa olla kohtuuton. Viestintämarkkinalain esitöiden mukaan korvausta on pidettävä kohtuuttomana, jos se poikkeaa selvästi yleisestä hintatasosta. Viestintävirasto on HVM-päätöksissään¹² asettanut Suomessa toimiville verkkoyrityksille yhteenliittämisvelvollisuuden. Tästä seuraa, että yksikään teleyritys ei saa hinnoitella toiselta verkkoyritykseltä perimiään laskevan liikenteen korvauksia kohtuuttoman kalliiksi. Näin ollen Viestintävirasto on liitteenä olevassa näkemyksessään esittänyt näkemyksensä myös muiden markkinoilla toimivien teleyritysten matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoittelusta, kuin yritysten, joille virasto on asettanut velvoitteen hinnoitella matkaviestinverkon laskevan liikenteen maksut kustannussuuntautuneesti.

Viestintävirasto seuraa säännöllisesti matkaviestinverkkoyritysten kustannus- ja liikennetietoja sekä markkinoilla tapahtuvaa kehitystä. Viestintämarkkinalain 126 §:n mukaisesti Viestintäviraston on edistettävä teleyritysten yhteistyötä sekä pyrittävä ratkaisemaan teleyritysten väliset erimielisyydet ensisijaisesti sovittelemalla. Tästä johtuen Viestintävirasto kehottaa matkaviestinverkkoyrityksiä sopimaan laskevan liikenteen hinnoista ensisijaisesti kaupallisissa neuvotteluissa ottaen kuitenkin huomioon Viestintäviraston julkaisemat arviot ja periaatteet.

---

¹² Viestintäviraston 4.1.2008 antamat kiinteän puhelinverkon nousevan liikenteen ja yksittäiseen kiinteään puhelinverkkoon laskevan liikenteen markkinoita koskevat HVM-päätökset sekä Viestintäviraston 6.2.2004 ja 22.6.2006 antamat yksittäiseen matkaviestinverkkoon laskevan puheliikenteen markkinaa koskevat HVM-päätökset.

LIITE 1: VIESTINTÄVIRASTON NÄKEMYS MATKAVIESTINVERKKOIHIN LASKEVAN LIIKENTEEN HINTOJEN KEHITYKSESTÄ

Viestintävirasto esitti joulukuussa 2006 näkemyksen matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hintojen kehityksestä vuosille 2007 - 2009. Viestintävirasto on seurannut näkemyksen antamisen jälkeen säännöllisesti matkaviestinverkkoyritysten kustannus- ja volyymitietoja sekä markkinoilla tapahtuvaa kehitystä. Saatujen tietojen pohjalta Viestintävirasto esittää näkemyksen matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hintojen kehityksestä vuosille 2010 ja 2011.

Viestintäviraston näkemys kohtuullisista matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoista perustuu viraston matkaviestinverkkoyrityksiltä keräämiin kustannus- ja volyymitietoihin vuodelta 2007. Viestintäviraston soveltamien arviointiperiaatteiden mukaan matkaviestinverkon laskevan liikenteen tasahintaa arvioidaan matkaviestinverkkoyritysten keskikustannukseen perustuen, joka on painotettu liikennemäärillä. Näkemyksen muodostamisessa virasto on hyödyntänyt FIFAC-mallin avulla tehtyjä arvioita kustannussuuntautuneista hinnoista. Lisäksi näkemyksen muodostamisessa on otettu huomioon matkaviestinmarkkinan ominaispiirteitä, kuten laskevan liikenteen vastavuoroinen luonne sekä matkaviestinverkon laskevan liikenteen yleinen hintataso Euroopassa.

Viestintäviraston näkemyksen mukaan matkaviestinverkkoihin laskevan liikenteen hintojen tulisi olla vuosina 2010 - 2011 enintään seuraavat:

Vuosi	Laskevan liikenteen hinta (senttiä/minuutti)
2010	4,0
2011	3,5

Edellä esitetyt Viestintäviraston arviot kohtuullisista matkaviestinverkon laskevan liikenteen hinnoista kohdistuvat niiden matkaviestinverkkoyritysten laskevan liikenteen maksuihin, joilla on Viestintäviraston antamien HMOV-päätösten mukaan velvollisuus hinnoitella matkaviestinverkon laskevan liikenteen maksut kustannussuuntautuneesti.

Viestintämarkkinalaki rajaa myös muiden teleyritysten mahdollisuutta hinnoitella laskeva liikenteen palvelujaan. Viestintämarkkinalain 40 §:n 3 momentin mukaan yhteenliittämisvelvolliselta teleyritykseltä perittävä korvaus yhteenliittämistä pyytävän teleyrityksen puhelinverkon käytöstä ei saa olla kohtuuton. Viestintämarkkinalain esitöiden mukaan korvausta on pidettävä kohtuuttomana, jos se poikkeaa selvästi yleisestä hintatasosta.

Näin ollen markkinoilla toimivien teleyritysten, joille ei ole asetettu kustannussuuntautuneisuuden velvollisuutta matkaviestinverkon laskevan liikenteen markkinalla, matkaviestinverkon laskevan liikenteen maksut eivät voi olla selvästi korkeampia kuin muiden suomalaisten matkaviestinyritysten keskimääräinen hintataso. Lisäksi Viestintäviraston näkemyksen mukaan matkaviestinverkon laskevan liikenteen maksujen tulisi olla lähtökohtaisesti symmetriset. Epäsymmetriset maksut voidaan hyväksyä kuitenkin kohtuullisen ajan esimerkiksi myöhäisen markkinoille tulon vuoksi, koska yksikkökustannukset saattavat olla toiminnan aloitusvaiheessa korkeammat. Näin voidaan huomioida tarve turvata kilpailua pitkällä aikavälillä. Viestintäviraston näkemyksen mukaan myöhemmin markkinoille tulleiden teleyritysten, joille ei ole asetettu kustannussuuntautuneisuuden velvoitetta, matkaviestinverkon laskevan liikenteen hintojen tulisi kehittyä symmetriselle tasolle. Viraston näkemyksen mukaan kaikkien tällä hetkellä markkinoilla toimivien matkaviestinyritysten matkaviestinverkkoon laskevan liikenteen hintojen tulisi olla symmetriset vuoteen 2010 mennessä.

Viestintävirasto seuraa edelleen säännöllisesti matkaviestinverkkoyritysten kustannus- ja volyymitietoja sekä markkinoilla tapahtuvaa kehitystä. Viestintävirasto päivittää arviotaan kohtuullisesta hintatasosta tarvittaessa.